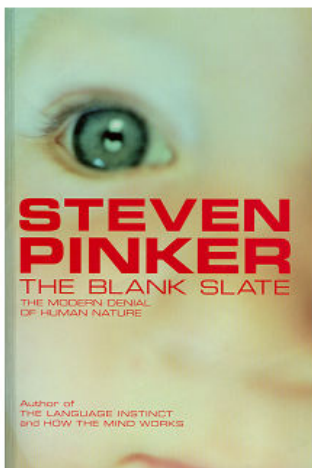

Lars Holmdahl, boktips

Mitt boktips gäller en bok som inte handlar om komplexitetsteori, men som ändå kan vara viktig för vår diskussion när vi intresserar oss för komplexa system där människor ingår. För att

inte hamna fel är det bra att veta någorlunda vad som är vetenskapens ståndpunkt vad gäller människans sinne, psyke, hjärnfunktioner, i vid mening. Boken är:

Steven Pinker: **The blank slate, the modern denial of human nature**, BCA, 2002, ISBN 0789713992564.

Varning: Det är inte en bok du skall läsa om du vill vara politiskt korrekt eller vill skydda dina fördomar, eller avskyr att lära dig nytt. Men om du har mod och lust att "titta i Galileis kikare" så väntar dig fascinerande läsning.

Pinker hävdar att det finns tre seglivade myter i västerländskt tänkande. De är:

1. *The blank slate*, det tomma arket skulle man kunna säga, dvs att varje människa föds med en hjärna som är ett oskrivet blad, på vilket samhället skapar ett sinne genom att bibringa hjärnan intryck. Miljön, inte generna, formar människans psyke enligt detta synsätt.
2. *The noble savage*, den "naturliga" människan så som vi finner henne bland förhistoriska samlar- och jägargrupper är fredlig, icke-aggressiv, ja riktiga helgon.
3. *The ghost in the machine*, det finns en själ inne i hjärnan som "kör" hjärnan. Det är denna själ, detta spöke i maskinen, som känner och fattar beslut (som exekverar den fria viljan).

Steven Pinker, professor i kognitionspsykologi vid MIT och *director of the Center for Cognitive Neuroscience at MIT*, förkastar dessa populära myter med hjälp av logiskt resonemang och resultaten från modern forskning (boken har ca 1060 referenser).

Det finns inget *blank slate*. Evolutionen har format människans hjärna till något som är ändamålsenligt för att kunna orientera sig och agera i den värld våra förfäder levde i. Det finns speciella kretsar och områden i hjärnan som är dedikerade för speciella funktioner, så som generna dikterar. Vi är födda med speciella syn- och audioprocessande nervkretsar, med språknervkretsar, etc. I själva verket kommer vi till världen med en mängd högre hjärnfunktioner färdiga att ta i bruk, precis som en avancerad räknedosa där man bara behöver slå på strömmen så fungerar den. Vi har medfödda, intuitiva, förmågor: en intuitiv fysik, ingenjörskonst, psykologi, spatial förmåga, intuitiv känsla för tal/antal, sannolikhet, ekonomi, logik, osv. Utbildning innebär att göra sig av med felaktiga och/eller icke ändamålsenliga intuitiva föreställningar och istället tillägna sig nya mentala modeller. Här uppstår naturligtvis problem när den skolade respektive oskolade möts angående någon konfliktfylld fråga.

The noble savage har aldrig existerat. Den tidiga människan var inget helgon. Det förekom ständiga krig med grannstammar, våldtäkter, tortyr, och ja, folkmord (hur tror du Neanderthalarna försvann?). Bland "primitiva" folk dog 10-60% av männen i krig. Framgångsrika krigare fick många kvinnor. Det kan man se av att DNA som överförs från

kvinnor uppvisar större variation än DNA som överförs från män. Det är samma förhållande som bland hästar idag, där man avlar på några få hingstar, men har många ston.

The ghost in the machine, har förvillat tänkandet i generationer. Det skulle föra för långt att ta upp det här, utan den intresserade hänvisas till boken.

Till sist, den största innovationen i mänsklighetens historia måste ha varit när några människor började utvidga sin cirkel av lojalitet till att omfatta, inte bara den egna familjen, stammen eller byn, utan till att omfatta också grannbyarna och från detta till att omfatta alla människor som var villiga att göra detsamma. Idén att det finns fundamentala rättigheter som omfattar alla människor är den etiska grund på vilken vår civilisation vilar.

Vi människor är skapade individuellt unika av våra gener. Det är denna skillnad mellan oss, som gör oss alla så viktiga för varandra. Och, vill jag tillägga, placerar tyngdpunkten vid individen, inte rasen, klassen, folket, nationen, religionen, eller någon annan överordnad klassificering. Det om något, har 1900-talets historia lärt oss.

Något negativt med boken? Ja, den är lite pratig och 300 sidor kunde kanske ha räckt istället för de 434 sidor (+175 sidor noter, referenser och index) som man nu måste plöja igenom. Dessutom, fast mindre allvarligt, här liksom så ofta för paperback-utgåvor är papperet för böjstytvt, vilket gör att boken blir vad boktryckare kallar en råttfällbok. (För den som vill veta kan jag meddela att boken är tryckt på 80g papper som gott kunde ha Callendrerats hårdare).

Hur som helst rekommenderar jag varmt denna bok till den som är intresserad av att veta vilka vi är som art, och vad som skapar vårt sinne.

Tillbaka till www.complexityforum.com/literature/literature.html